

ПРОГРАМА

за предоставяне на равни възможности и за приобщаване на деца от уязвими групи в ДГ „Здравец” град Троян

• ВЪВЕДЕНИЕ

Приобщаващото образование е процес на осъзнаване, приемане и подкрепа на индивидуалността на всяко дете и на разнообразието от потребности на всички деца чрез активиране и включване на ресурси, насочени към премахване на пречките пред ученето и научаването и към създаване на възможности за развитие и участие на децата във всички аспекти на живота на общността.

През последните десетилетия България е изправена пред трудни предизвикателства, свързани с достъпа до образование, намаляване на неравенствата, които го ограничават и осигуряването на приобщаваща среда и качествена подготовка в детските градини, която да гарантира усвояване на необходимите знания, умения и компетентности за пълноценна реализация в настоящето и бъдещето. Макар правото на образование да е основно човешко право, хиляди деца в България остават извън образователната система.

Необходима е интензивна работа за промяна на нагласите по отношение на инвестициите в ранна детска грижа и образование, своевременното начало и необходимата продължителност на предучилищна подготовка и училищното образование, премахването на финансово-икономическите, социалните и териториално-географските бариери за достъпа до качествена образователна услуга за всички деца.

Програмата за предоставяне на равни възможности и за приобщаващо образование на деца от уязвими групи в ДГ "Здравец", гр.Троян е изработена в съответствие с Конвенция на ООН за правата на детето, европейските и национални документи и определените приоритети в развитието на образованието. Програмата конкретизира ключовите мерки в политиките за осигуряване на приобщаващо образование на децата в системата на предучилищното образование в ДГ "Здравец", гр.Троян, както и организацията и управлението на процеса на предоставяне на подкрепа за личностно развитие.

Програмата е изработена съобразно ЗПУО, ДОС за приобщаващо образование, международни и национални стратегически документи: Международна конвенция за правата на детето; Световна програма на ЮНЕСКО "Образование за всички"; Национална стратегия на детето 2008-2018; Национална стратегия за интеграция на лица, получили международна закрила в Република България 2014-2020г. и с дейността си е ориентирана към изпълнение на мерките и реализиране на политиките за приобщаващо образование и определените в тях приоритети, свързани с за по-добро образование и грижи в периода на ранното детство, насочени към осигуряване на всички деца на възможности за най-добър старт в живота.

Програмата кореспондира с темата за включващото образование като предпоставка за предотвратяване на социалното изключване. Тя включва:

- SWOT анализ – определяне на уязвими групи деца в ДГ "Здравец", гр. Троян и ранно оценяване на **потребностите от подкрепа за личностно развитие**;
 - Дефиниране на дейности, насочени към **осигуряване на обща подкрепа за личностно развитие** на децата в идентифицираните уязвими групи;
 - Изграждане на позитивен психологически климат в детската градина;
 - Обмен на добри и работещи дейности между ДГ "Здравец", гр. Троян и други учебни заведения – родители – институции;
 - Усъвършенстване на работата по приемственост между предучилищна и училищна възраст.
- **УЯЗВИМИ ГРУПИ ДЕЦА**

Законът за предучилищното образование определя четири групи деца, които са разпознати с потребности от допълнителна работа, поради специфики на тяхното развитие:

- **Деца и ученици в риск** (от ранно напускане на училище; със слаба мотивация за постигане на по-високи резултати в обучението и развитието; жертва на насилие и тормоз; жертва на въвлечане в трафик на хора; полусираци и сираци, с родители емигранти; с девиянтно поведение; участващи в употреба и/или разпространение на алкохол, тютюневи изделия, наркотични вещества и опии; участващи и склонни към развиването на зависимости към хазартни игри; от етническите малцинствени групи).
- **Деца и ученици със специални образователни потребности (СОП).**
- **Деца и ученици с изявени дарби.**
- **Деца и ученици с трайни здравословни проблеми**

Социо - демографската и икономическа картина открояват фактори, които формират рискови групи деца. Такива фактори са :

- Равнището на бедност и доходите – трайна липса на собственост и постоянни доходи на родителите ,безработни родители;
- Структурата на семейството – пълно или непълно семейство , многодетни семейства , здравословни и образователни проблеми ;
- Откъснатост от семейната среда и липса на подкрепа от семейството – деца,настанени в специализирани институции ;
- Увреждане и/или сериозни здравословни проблеми на детето ;
- Социално изключване и принадлежност към уязвими етнически малцинства , които живеят в изолация в особени квартали и махали ;

Под влиянието на тези фактори се обособяват рисковите групи сред децата.Една от най-заstraшените групи в риск са децата,които попадат в групи:

- Децата от многодетни и непълни семейства ; семейства,в които един или двамата родители са с увреждания ; семейства,в които има родител/и с различни зависимости ; бедни семейства ; непълнолетни родители и други.Като цяло това е най-голямата рискова група ,но за нея не се събира систематизиране статистическа информация.
- Децата необхванати,отпаднали и в риск от отпадане от детска градина и училище. Отпадането от детска градина/училище и липсата на образование е един от най-големите фактори за попадане в ситуация на множество рискове – бедност ,противоправно поведение, насилие и други.
- Децата, жертви на насилие, злоупотреба и negliжиране – За жертвите на насилие остава необходимо осигуряването на сигурност,терапия за преодоляване на травмите,обществена и социална подкрепа.Малобройни,но важни са специфичните групи да деца с рисково поведение и поведенчески проблеми , предизвикани от различни фактори,като нисък родителски контрол,раздяла в семейството,бедност,безработица. Поведенческите проблеми в предучилищна възраст са свързани най-вече с проява на агресия.Потребностите са от психологически

консултации, подкрепа на родителите и намаляване на агресията в семейната среда, ангажиране на свободното време на децата.

- Децата с родители в чужбина, отглеждани без пряк родителски контрол и/или с прекъсване на преките емоционални контакти с родителите.
- Децата с увреждания, които се отглеждат в семейна среда. Често тези деца остават изолирани в семейството, не посещават детски и учебни заведения. Необходимо е да се осигури достъпна архитектурна среда, достъп до качествена здравна грижа, до образование и социални услуги и да се осигури подкрепяща среда за семейството и близките на децата с увреждания.

• АНАЛИЗ НА СЪСТОЯНИЕТО НА ДЕТСКАТА ГРАДИНА

Макар, че през последните години децата в ДГ "Здравец", гр. Троян не са от различни националности, различни вероизповедания, различни традиции и културни норми, е необходимо екипът да притежава комплекс от умения за общуване и познания за другите, за възможните точки на различие и начините за тяхното преодоляване, за толерантност към другите – и понякога към самите себе си.

В ДГ "Здравец", гр. Троян се предприемат политики в областта на:

- интеркултурното образование,
- умението за общуване с представители на различни култури, съзнателно изграждане на толерантност;
- особено важно се оказва обучението на учителите, които са решаващ фактор при възпитанието на подрастващото поколение.

Създават се условия за достъпна качествена грижа за децата в предучилищна възраст, така че техните родители да могат да търсят възможности за образование или професионална реализация.

Често се прави паралел между интеркултурното образование и образованието на деца със специални образователни нужди: и в двата случая потенциалните ползи за обществото от преодоляване на пречките пред приобщаването на различните са огромни, а в същото време потенциалните рискове от игнорирането или дискриминирането биха могли да бъдат още по-сериозни.

Ключовата роля на образованието за изграждането на една по-висока култура на толерантност и приобщаване: ранното образование, достъпно за всички независимо от социално-икономическия им статус и интелектуалните им умения и възможности.

Обхващането на всяко дете с увреждане в предучилищна възраст в образователната система и изграждането на съответната подкрепяща среда за него е основна дейност за достъп до качествено образование. В резултат от изпълнението на дейностите по изграждане на подкрепяща среда в детската градина нараства броят на деца със специални образователни потребности, ресурсните учители и другите специалисти, които подпомагат приобщаващото образование.

Програмата е насочена предимно към най-уязвимите групи деца и на тези, изложени на риск от дискриминация – деца с увреждания, деца от малцинствения

произход, деца от семейства мигранти, сираци или деца лишени от родителски грижи по други причини, деца настанени в институции, деца на родители алкохолици или наркомани. За ефективно прилагане на програмата е необходимо да се определят уязвимите групи от деца и да се набележат превантивни мерки, насочени към тях.

Фактори за попадане на децата от ДГ "Здравец", гр.Троян в уязвими групи:

Социално-икономически. Икономическите условия са важен фактор за ниското образователно равнище и незаписването на децата в детска градина, но тези условия винаги вървят в комплекс с останалите:

- ниско образование на някой от родителите ;
- липса на образователни и друг вид ценности и традиции ;
- "Бедността на семейството" и затруднения достъп до образование поради ниски социални доходи /заstrasени от отпадане са деца от ромски произход / оказва цялостно негативно влияние върху мотивацията за включване във възпитателно-образователната работа.
- Миграцията на родителите, като остър проблем през и напускане на страната от родителите. Често при миграция на родителите, децата са поверени на грижата на близки роднини, които нямат особен ангажимент и отговорност за тяхното образование. Това е засилваща се тенденция.
- **Образователно-педагогически.** Свързани, както със средата, така и с организацията на възпитателно-образователния процес в детската градина. Най-често са свързани с :
 - учителите като основен фактор в преподаването ;
 - подкрепящата среда за децата с увреждания
 - незаинтересованост на семействата от посещение на децата в детска градина и омаловажаване на необходимостта от това най-вече за децата от ромски произход.

Реално в детската градина няма големи, ярко обособени уязвими групи деца. Но все още има какво да се желае по отношение на подобряване качеството на политиките за социално включване на ромите и тяхното образование. На този етнос трябва да се окаже подкрепа, защото оцеляването му е свързано с образованието на децата. Чрез детската градина се поставя началото на връзката на ромите с обществото и тяхното социално приобщаване.

Здравно обусловени

В детска градина "Здравец", гр. Троян от дълги години се работи с деца със СОП. Опитът на интегрираното образование показва, че в процеса на приобщаващо образование учителите заедно със специалистите трябва да

определят не само подходите и формите на работа с детето, но и темите от учебното съдържание. Ориентир в тази задача са наблюденията, които имат, оценката на потребностите на детето от специалистите, педагогическият опит и подготовката на учителя. Обучението на децата със специални образователни потребности ни показва, че в образователната практика и взаимодействието с деца е важно да се разбира тяхното различие, ученето да е свързано със силните им страни и интереси, а учителят е този посредник, който разсъждава и улеснява процеса.

Учителите – най-важният фактор, който мотивира родителите да осигурят присъствието в детската градина и участието в образователно-възпитателния процес на своите деца. Предлагащото на качествено образование и грижи за отглеждането и възпитанието на децата повишава мотивацията за осигуряване на редовна посещаемост на децата. Това поставя пред педагогическия колектив необходимост от непрекъснато повишаване на квалификацията и компетенциите на учителите.

• ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА

ОСНОВНИ ЦЕЛИ:

1. Определяне на условията и начините за осигуряване на подкрепа за равен достъп до качествено образование и за развитие на потенциала на всяко дете с цел неговата личностна, професионална и гражданска реализация в обществото.
2. Създаване в детската градина на благоприятна среда и позитивен психологически климат за физическото, психическото и социалното благополучие на децата от уязвими групи, чрез организиране на мотивиращи и развиващи интересни дейности през призмата на специфичните им нужди и особености.

ПОДЦЕЛИ:

1. Разработване и изпълнение на комплекс от ефективни мерки и дейности за приобщаващо образование на деца от детската градина от идентифицираните уязвими групи.
2. Подобряване качеството на възпитателно-образователната работа в детската градина и осигуряване на подходяща образователна подкрепа на всяко дете и всеки родител.
3. Целенасочена индивидуална работа с децата от предучилищна възраст с цел преодоляване на обучителните трудности.
4. Разработване на мерки за привличане на родителите към живота в детската градина.

5. Пълноценна социализация на деца със специални образователни потребности, деца с физически и ментални увреждания от етническите малцинства.
6. Гарантиране на равен достъп до качествено образование за децата със специални образователни потребности, деца с физически и ментални увреждания и деца от етническите малцинства.
7. Утвърждаване на интеркултурно и подкрепящо образование като неотменна част от процеса на модернизация на българската образователна система.
8. Съхраняване и развиване на културната идентичност на децата и учениците от етническите малцинства.

• ДЕЙНОСТ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ

- Провеждане на информационни кампании сред родители и общественост за разясняване на взаимните ползи от приобщаващото образование на децата със специални образователни потребности, деца с физически и ментални увреждания и децата от етническите малцинства.
- Специализирана работа с родителите за по-голяма заинтересованост към образователно-възпитателния процес.
- Работа с родителските общности за преодоляване на негативни стереотипи и дискриминационни нагласи спрямо различните етноси и децата с увреждания.
- Провеждане на информационни кампании за привличане на млади хора като доброволци за работа с деца в риск от отпадане или отпаднали от образователната система.
- Изграждане система за проследяване на развитието на децата в риск.
- Създаване на условия за развитие на талантливите деца и талантиливи деца с увреждания чрез насърчаване на техните творческите изяви, както и стимулиране на училищата по изкуствата и творческите съюзи на художници, музиканти, артисти, на музеи, галерии и културни институции да осъществяват програми с участието на деца с увреждания.

• ПРИНЦИПИ НА ПРОГРАМАТА

- Гарантиране на правото на всяко дете на достъп до детската гради и на правото му на качествено образование ;

- Гарантиране на достъпа на всяко дете до подкрепа за личностно развитие в зависимост от неговите индивидуални потребности с оглед възможността за възникване на затруднения в процеса на ученето и приобщаването и на необходимостта от подходяща подкрепа ;
- Прилагане на диференцирани педагогически подходи ,ориентирани към интересите и стимулиращи мотивацията на децата,съобразени с възрастовите и социалните промени в живота му и адаптирани към способността му да прилага усвоените компетентности на практика ;
- Приемане и зачитане на уникалността на всяко дете – индивидуалните потребности и възможности ,личностните качества ,знанията,уменията и интересите,на които училището трябва да отговори по подходящ начин,така че ученикът да развие максимално своя потенциал ;
- Равнопоставеност и недопускане на дискриминация при провеждане на възпитателно-образователния процес , гаранция за които са създадени условия за обучение на всички деца заедно,независимо от трудностите и различията,които може да възникват в процеса на ученето и научаването и при участието им в дейността на детската градина;
- Системен холистичен подход на организация и сътрудничество на всички равнища- управление и екипност, използване на приобщаващи педагогически практики,създаване на сигурна и подкрепяща среда,участие на родителите ,мониторинг на процеса и на качеството на подкрепата за личностно развитие,както и на влиянието им върху обучението и постиженията на децата ;
- Сътрудничество между всички участници в процеса на приобщаващото образование-детската градина ,детето,семейството и общността ;
- Намаляване на влиянието на социалните неравенства върху ученето и върху участието на децата в дейността на детската градина ;
- Нетърпимост към дискриминиращите нагласи и поведението и подготовката на децата за живот в приобщаващо общество ;
- Гъвкавост и динамичност на процеса на приобщаващото образование съобразно потребностите на децата и в зависимост от спецификата на обществения живот.

• **ПЛАН ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА**

Мерки за реализиране на политиките	Отговорни к	Срок за изпълнение	Индикатори
• МЕРКИ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА ОБЩА ПОДКРЕПА ЗА ЛИЧНОАТНО РАЗВИТИЕ НА ДЕЦАТА:			
1.1 Ранно оценяване на потребностите от подкрепа за личностно развитие			
Ранно оценяване на развитието на детето и на риска от обучителни затруднения посредством провеждане на диагностични процедури	Учители	30.10.2024 г	Резултати и анализи от диагностичните процедури
Анализиране на основните причини за наличните обучителни трудности на децата от градината	Учители	Текущ	Брой анализи
Определяне на необходимост от допълнителни модули за децата, които не владеят български език	Учители	Ежемесечно	Справки за брой на учениците от тази уязвима група
Оценка на индивидуалните потребности за предоставяне на допълнителна подкрепа на децата при : - затруднения във физическото, познавателното, езиковото, социалното, сензорното , емоционалното и творческото развитие спрямо децата от същата възрастова група ; -наличие на хронични заболявания ,които възпрепятстват обучението	Учители	При необходимост	Брой кампании
Изготвяне на индивидуални програми за приобщаващо образование на децата от уязвими групи	Учители	Текущ	Брой индивидуални програми
Организиране и провеждане на анкети с родители по теми , свързани с качеството на образование в детската градина ,организацията на предметно-пространствената среда и др.	Директор Учители	2024/2025	Брой проведени анкети .Анализ на родителските мнения и предложения
1.2 Осигуряване на обща подкрепа за личностно развитие в детската градина			
Квалификация на педагогическите специалисти, насочена към приобщаващото образование на децата от уязвимите групи	Директор	2024/2025	Брой квалификации
Осигуряване на условия за екипна работа между учителите, специалисти, родители по посока ранно оценяване на обучителните затруднения и	Директор Учители	2024/2025	Брой екипни срещи

реализиране на подкрепа за личностно развитие потенциала на всяко дете			
Участие и изява на всички деца от уязвимите групи в допълнителни дейности и дейности подпомагащи възпитание на децата в любов към родния език и книгата, като извор на знания и богата информация- участие в национални кампании, посещение на библиотека и др.	Учители	2024/2025	Брой инициативи
Планиране и реализиране на индивидуална работа ,насочена към потребностите на всяко дете – личностно ориентиран подход	Учители	2024/2025	Брой проверки
Съгласно ДОС за приобщаващо образование , анализиране на резултатите на обучението спрямо очакваните резултати. Установяване напредъка на всеки ученик поне два пъти в рамките на учебната година, като за резултата изготвя доклад, който се съхранява в документацията на детето – портфолио и лично образователно дело на детето.	Учители	Декември 2024 Юни 2025	Два броя анализи
1.3 Изграждане на позитивен психологически климат			
Организиране на дейности за превенция на агресията и мотивация за преодоляване на проблемното поведение : - Създаване на Кът за права на детето; - Посредством ‘‘Училището за родители ‘’, публикуване на информация за предпазване на децата от насилие	Директор Учители	Текущ	Брой Кътове; Брой квалификационни материали за родители
Прилагане на координирани и последователни усилия за осигуряване на благоприятна образователна среда и създаване на условия за сътрудничество , ефективна комуникация и отношения между всички участници в образователния процес, чрез:	Директор Учители	Текущ	Брой срещи и консултации

• разговори с родителите за изясняване на причините за проблемното поведение на детето • създаване на условия за включване на детето в занимания, съобразени с неговите интереси и потребности; • консултации със социални работници от отдел "Закрила на детето"			
Повишаване квалификацията на учителите и предоставяне на методическа помощ по посока превенция на насилието и за преодоляване на проблемното поведение на децата	Директор Учители	2024/2025	Брой квалификации и форми на методическа подкрепа
1.4 Достъп до качествено образование за децата със СОП			
Подобряване на възможностите за обучение на деца със СОП : • организиране на подходяща среда за индивидуално обучение ; • осигуряване на допълнителна подкрепа • разработване на програми за обучение , отговарящи на индивидуалните потребности на всяко дете със СОП ;	Директор Учителите работещи с деца със СОП Ресурсен учител	2024/2025	Брой проверки ; Брой разработени програми
• МЕРКИ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА ДОПЪЛНИТЕЛНА ПОДКРЕПА ЗА ЛИЧНОСТНО РАЗВИТИЕ НА ДЕЦАТА:			
2.1 Оценяване на индивидуалните потребности на детето за осигуряване на допълнителна подкрепа за личностно развитие.			
Предложение към родителя за предприемане на дейности с децата за преодоляване на проблемното им поведение и за справяне с приобщаването в образователната и учебната среда , с участието в дейността на институцията и с поведенческите им прояви.	Директор	Септември 2024г	Брой писмени предложения
Заповед от директора за сформиране на Екип, който да изготви оценка на детето , след получаване от страна на родителя писмено информирано съгласие предприемане на дейности за	Директор	Септември 2024	Един брой заповед; съгласие от родителите

приобщаващо образование на детето.			
Изготвяне на оценка на индивидуалните потребности на всяко дете от психолог, логопед, ресурсен учител, в зависимост от конкретния случай.	Директор	При необходимо ст до 20.12.2024 г	Брой декларации за писмено съгласие/несъгласие с оценка
Писмено уведомяване от дел "Закрила на детето" за необходимост от предоставяне на допълнителна подкрепа за личностно развитие с цел осигуряване на най-добрия интерес на детето	Директор	В случай на писмено регистрирано несъгласие на родителя за предоставяне на допълнителна подкрепа за личностно развитие	Брой уведомления
Изготвяне на план за допълнителна подкрепа, след извършена оценка на индивидуалните потребности на детето	Директор Учители	В случай на наличие на такива деца до 01.10.2024 г.	Брой изготвени планове
• Осигуряване на допълнителна подкрепа за личностно развитие			
Реализиране на дейностите от индивидуалния план за подкрепа на детето, след извършена оценка на индивидуалните потребности на детето.	Директор Учители работещи с детето	Текущ	Брой проверки
Създаване на условия за равен достъп до образование за децата чрез осигуряване на достъпна архитектурна и физическа среда, достъп до учебните планове, технически средства, оборудване и др.	Директор	Текущ	Брой описание на подкрепящата среда
Осигуряване на координирани дейности на учителите и специалистите в детската градина и родителите за подкрепата за личностно развитие на детето и на равен достъп до образование.	Директор	Текуща	Брой екипни срещи
2.3 Екип за подкрепа за личностно развитие на детето в детската градина			
Заповед на директора на ДГ "Здравец", гр. Троян, за назначаване на екип от специалисти за осъществяване дейностите по допълнителната подкрепа за личностно развитие на детето	Директор	Септември 2024	Брой заповеди

Изготвяне на доклад до директора от екипа за подкрепа за личностно развитие за постигнатите цели и за резултатите от обучението, за използваните педагогически средства и методи на работа	Екипа за подкрепа на личностно развитие на детето	Януари 2025 г. Юни 2025 г.	Брой доклади
--	---	-------------------------------	--------------

• **ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ**

Приобщаващото образование и по-високо ниво на интеграция на децата от уязвими групи в ДГ “Здравец”, гр. Троян, ще даде възможност за:

1. Включване на всички деца в качествено обучение, гарантирайки, че :

- Всяко дете е в детската градина ;
- Всяко дете се обучава от рано и се включва в образователната система навреме ;
- Всяко дете учи
- Всяко дете е подкрепено от ефективни правителствени политика

2. Премахване на бариерите пред достъпа до образование на деца от най-уязвимите групи - в т.ч. деца, които живеят в бедност, деца с увреждания, деца бежанци, деца от малцинствен произход, деца с непълни семейства и др.

3. Положителна промяна на нагласите на обществото по отношение на :

- Ранно обучение и задължителна предучилищна подготовка ;
- Приобщаващо образование за деца с увреждания ;
- Образованието на деца от ромски произход

Програмата за предоставяне на равни възможности и за приобщаващо образование на деца от уязвими групи в ДГ “Здравец”, гр. Троян е приета с решение на педагогическия съвет – Протокол № 7/13.09.2024 г.

При възникване на необходимост Програмата да бъде актуализирана през учебната година !

Директор :

/Полина Дичевска/

